

Vliv napájecího napětí světelných zdrojů na teplotu chromatičnosti

Cíl: Cílem laboratorní úlohy je porovnat závislost teploty chromatičnosti jednotlivých světelných zdrojů na napájecím napětí.

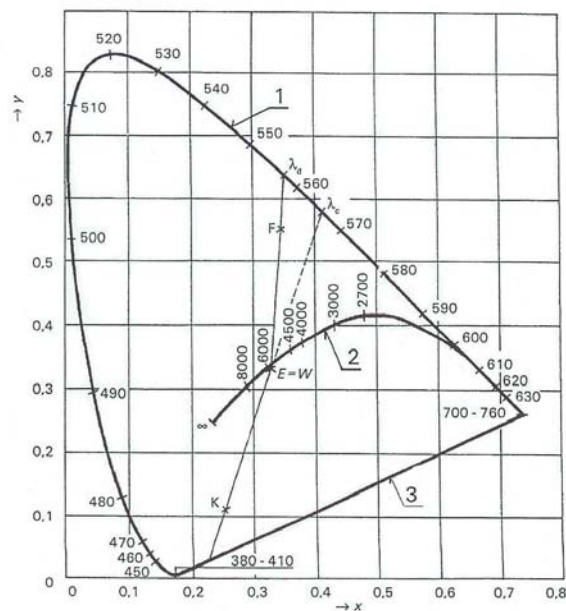
Úvod

Závislost teploty chromatičnosti světelných zdrojů na napětí je důležité zejména pro návrh regulovaných osvětlovacích soustav, v nichž případná změna teploty chromatičnosti může způsobit problémy. Takovou soustavou může být například veřejné osvětlení, kde změna teploty chromatičnosti může mít za následek zhoršení barevného podání a tím ke zhoršení zrakových podmínek řidičů a zkresení některých prvků dopravního značení, což má za následek zhoršení dopravní bezpečnosti.

Rozbor úlohy

Nebereme-li v úvahu světelný tok, resp. jas zdroje, lze k popisu barvy či k vystižení barevných vlastností světla vyzařovaného teplotními zdroji využít kromě zmíněných trichromatických souřadnic (např. x , y) též teploty chromatičnosti. Teplota chromatičnosti T_c je rovna teplotě černého zářiče, jehož záření má tutéž chromatičnost jako uvažované záření. Udává se v Kelvinech (K). Často se pracuje s převrácenou hodnotou T_c v kelvinech násobenou 10^6 , tj. s veličinou $10^6 / T_c$ udávanou v převrácených megakelvinech (MK^{-1})

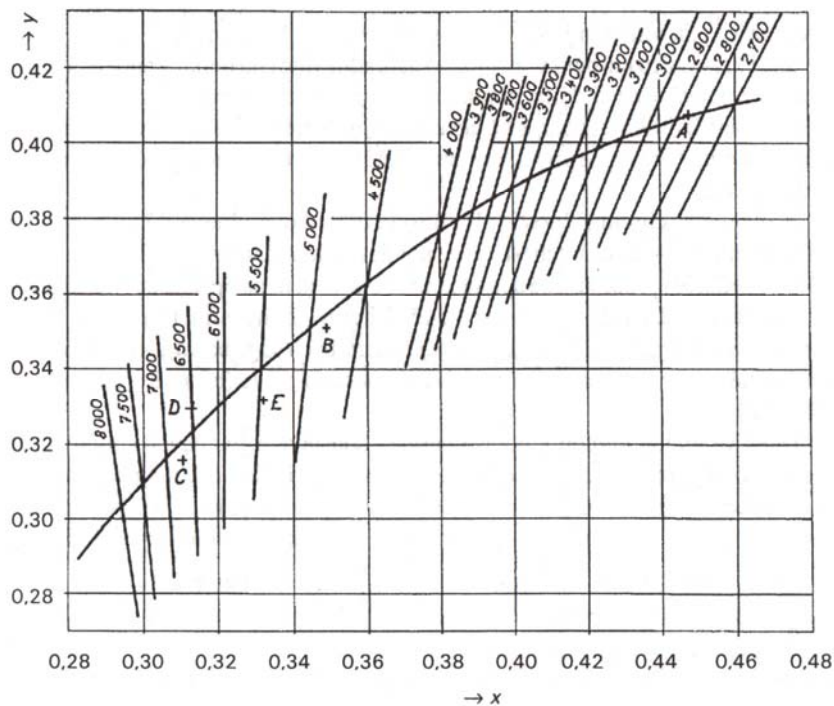
Čára teplotních zářičů s vyznačenými hodnotami teploty chromatičnosti T_c je zakreslena v diagramu chromatičnosti na obr. 1.1. a podrobněji pak na obr. 1.2. s hodnotami T_c (K).

Obr. 1-1 Diagram chromatičnosti mezinárodní kolorimetrické soustavy XYZ v pravouhlých souřadnicích x, y

1 – křivka spektrálních světél, 2 – čára teplotních zářičů se stupnicí v (K), 3 – přímka purpurů

Barvu světla zdrojů, jejichž záření co do spektrálního složení odpovídá teplotnímu zářiči jen přibližně (křivka spektrálního složení je plynulá bez prudkých změn), lze popsat ekvivalentní teplotou chromatičnosti T_e . Pro zdroje, jejichž křivka spektrálního složení vykazuje prudké změny (výrazná pásma, čáry-výbojové zdroje), je možno k přibližnému popsání barvy využít pojmu náhradní teplota chromatičnosti T_n . Náhradní teplota chromatičnosti je definována teplotou chromatičnosti odpovídající bodu, který leží na čáře teplotních zářičů nejbliže bodu, který znázorňuje chromatičnost (např. určenou souřadnicemi x, y) uvažovaného světla, za předpokladu, že se vzdálenost sleduje v rovnoměrném obrazci chromatičnosti. Stanovení ekvivalentní T_e a náhradní T_n teploty chromatičnosti usnadňuje diagram na obr. 1.2., v němž jsou zakresleny čáry konstantních teplot chromatičnosti. Diagram byl sestrojen transformací soustavy normál na křivku teplotních zářičů v rovnoměrném diagramu chromatičnosti.

Obr. 1-2 Čára teplotních zářičů v souřadnicích x, y s vyznačenými čarami konstantních teplot chromatičnosti (K)

Úkol měření

Změřte pomocí chromametru Minolta CS-100A teplotu chromatičnosti předložených světelných zdrojů při zadaných hodnotách napětí.

Postup měření

1. Zapněte světelný zdroj, nastavte napětí 230V a nechte přibližně 5 minut ustáti světelné parametry zdroje.
2. Zapněte chromametr přepnutím přepínač do polohy ON a sejměte krytku objektivu.
3. Nastavte chromametr tak, abyste v hledáčku viděli měřený světelný zdroj.
4. Stiskněte a podržte tlačítko pro měření na rukojeti až se hodnoty ustálí.
5. Zapište hodnotu teploty chromatičnosti a souřadnice x, y
6. Dále snižujte napětí po 10V dokud zdroj nezhasne.

Zpracování výsledků

Ze získaných hodnot vykreslete grafy.

Závěr

Proveďte zhodnocení měření a měřené světelné zdroje navzájem porovnejte.